

Konflikt społeczny z ekonomią w tle

- [Wprowadzenie](#)
- [Badanie 1](#)
- [Film](#)
- [Audiobook](#)
- [Badanie 2](#)
- [Dla nauczyciela](#)

Bibliografia:

- Źródło: *21 postulatów*, dostępny w internecie: solidarnosc.org.pl [dostęp 27.08.2020 r.].

Materiał jest częścią serii „**Statystycznie rzecz biorąc**”.

Podział dóbr w społeczeństwie nie jest i nigdy nie był równy. Jedne grupy społeczne mają więcej pieniędzy, przywilejów i możliwości, inne – mniej. Różnice w stanie posiadania doprowadzają do konfliktów w rodzinie, ale też w całym społeczeństwie. Jak te konflikty przebiegają? Jak je rozwiązywać? I czy można im zaradzić?

Twoje cele

- Opisziesz przebieg wybranego konfliktu społecznego o podłożu ekonomicznym.
- Przedstawisz wspólne cechy konfliktów społecznych wynikających z różnych przyczyn.
- Zaplanujesz przebieg protestu potencjalnego ruchu społecznego, który ujawni konflikt na tle ekonomicznym istniejący w zbiorowości szkolnej.

Dla zainteresowanych

**Teorie konfliktów
społecznych**

**Przyczyny i skutki
konfliktów społecznych**

Badanie 1

Odpowiedz na pytania sondażowe: w pierwszym wybierz jedną z propozycji, a w drugim uszereguj odpowiedzi.

Ćwiczenie 1

Jak myślisz, jaka część społeczeństwa francuskiego w rok po wybuchu protestu „żółtych kamizelek” uważała, że Francja jest w kryzysie?

do 10%

powyżej 10%, ale mniej niż 25%

powyżej $\frac{1}{4}$, ale mniej niż połowa

powyżej 50%, ale mniej niż 75%

powyżej $\frac{3}{4}$, ale mniej niż 90%

powyżej 90%

Oprac. na podst.: Viavoice dla dziennika „Liberation”, cyt. za: PAP, polskieradio.pl 27.11.2019, [online, dostęp: 27.08.2020].

Ćwiczenie 2

U szereguj poniższe problemy społeczne w kolejności, w jakie według Ciebie wskazywali je Francuzi w rok po wybuchu protestu „żółtych kamizelek”. Na pierwszym miejscu wskaż problem podawany przez największą grupę Francuzów badanych w sondażu, na trzecim – przez najmniejszą.

bezrobocie

nierówności społeczne

wysokie koszty życia i utrzymania

Oprac. na podst.: Viavoice dla dziennika „Liberation”, cyt. za: PAP, polskieradio.pl 27.11.2019, [online, dostęp: 27.08.2020].

Porównaj swoje odpowiedzi z propozycjami innych uczniów. Czy między waszymi odpowiedziami były duże rozbieżności?

Ćwiczenie 3

Rozważ następujące problemy.

Czym jest konflikt społeczny? Czy jego charakter zależy od podłoża (np. ekonomicznego, politycznego, religijnego), czy też ma charakter uniwersalny?

A czym byłby konflikt społeczny o podłożu społecznym (pomijając fakt, że w zaproponowanym sformułowaniu oznacza „masło maślane”)?

Jaki sens stoi za analizami konfliktów społecznych, skoro koncepcja społeczeństwa bezkonfliktowego jest utopią?

Czy na przebieg konfliktu społecznego w danym kraju ma wpływ tylko udział członków społeczeństwa niezadowolonych z określonego stanu rzeczy?

Przedyskutuj swoje odpowiedzi z koleżankami i kolegami z klasy. Przeanalizujcie, czy bardzo się różnicie w swoich odpowiedziach. Ustalcie wspólnie, z czego to wynika.

Film

Polecenie 1

Zapoznaj się z filmem i rozważ pozaekonomiczne przyczyny konfliktów społecznych (np. polityczne lub kulturowe).

Film dostępny pod adresem <https://zpe.gov.pl/a/D4dhU14Im>

Źródło: Englishsquare.pl sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

Nagranie filmowe lekcji pod tytułem *Czym się różni kamizelka polska od francuskiej?*

Ćwiczenie 1

Zaplanuj przebieg protestu społecznego w twojej szkole, który miałby ujawnić i rozwiązać konflikt na tle ekonomicznym wynikający ze sprzeczności między ofertą zajęć pozalekcyjnych i dodatkowych (np. wycieczek) oraz pozaszkolnych (np. zaopatrzenie szkolnego sklepu lub uczestnictwo w wydarzeniach sportowych, kulturalnych itp.) proponowanych uczniom a możliwościami finansowymi ich rodzin. Wykonaj zadanie, planując: założenie ruchu równych szans, wyłonienie zespołu wykonawczego, sformułowanie postulatów, zorganizowanie protestu, zaplanowanie komunikacji z interesariuszami i przeciwnikami w konflikcie, ustalenie ostatecznych celów oraz przygotowanie ewentualnych negocjacji.

Audiobook

Polecenie 1

Zapoznaj się z audiobookiem i zwróć uwagę na wspólne elementy [konfliktów społecznych](#) o różnym podłożu.

Źródło cytatów i przytoczeń: Janusz Mucha, *Konflikt społeczny*, [w:] *Encyklopedia socjologii*, Warszawa 1999, s. 65–66.

Źródło: Englishsquare.pl sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

Ćwiczenie 1

Ćwiczenie 2

Zapoznaj się z treścią postulatów ogłoszonych przez „Solidarność” 17 sierpnia 1980 roku i wykonaj polecenie.

” 21 postulatów

1. Akceptacja niezależnych od partii i pracodawców wolnych związków zawodowych wynikających z ratyfikowanych przez PRL Konwencji nr 87 Międzynarodowej Organizacji Pracy dotyczących wolności związków zawodowych.
2. Zagwarantowanie prawa do strajku oraz bezpieczeństwa strajkującym i osobom wspomagającym.
3. Przestrzegać zagwarantowanej w Konstytucji PRL wolności słowa, druku i publikacji, a tym samym nie represjonować niezależnych wydawnictw oraz udostępnić środki masowego przekazu dla przedstawicieli wszystkich wyznań.
4. Przywrócić do poprzednich praw:
 - a. ludzi zwolnionych z pracy po strajkach w 1970 i 1976 r., studentów wydalonych z uczelni za przekonania,
 - b. zwolnić wszystkich więźniów politycznych (w tym Edmunda Zadrożyńskiego, Jan Kozłowskiego, Marka Kozłowskiego),
 - c. znieść represje za przekonania.
5. Podać w środkach masowego przekazu informację o utworzeniu Międzyzakładowego Komitetu Strajkowego oraz publikować jego żądania.
6. Podać realne działania mające na celu wyprowadzenie kraju z sytuacji kryzysowej poprzez:
 - a. podanie do publicznej wiadomości pełnej informacji o sytuacji społeczno-gospodarczej,
 - b. umożliwienie wszystkim środowiskom i warstwom społecznym uczestniczenie w dyskusji nad programem reform.

7. Wypłacić wszystkim pracownikom biorącym udział w strajku wynagrodzenie za okres strajku jak za urlop wypoczynkowy, z funduszu Centralnej Rady Związków Zawodowych (CRZZ).
8. Podnieść zasadnicze uposażenie każdego pracownika o 2 tys. zł na miesiąc jako rekompensatę dotychczasowego wzrostu cen.
9. Zagwarantować automatyczny wzrost płac równoległe do wzrostu cen i spadku wartości pieniądza.
10. Realizować pełne zaopatrzenie rynku wewnętrznego w artykuły żywnościowe, a eksportować tylko nadwyżki.
11. Znieść ceny komercyjne oraz sprzedaż za dewizy w tzw. eksporcie wewnętrznym.
12. Wprowadzić zasady doboru kadry kierowniczej na zasadach kwalifikacji, a nie przynależności partyjnej oraz znieść przywilejów Milicji Obywatelskiej, Służby Bezpieczeństwa i aparatu partyjnego poprzez: zrównanie zasiłków rodzinnych, zlikwidowanie specjalnych sprzedaży itp.
13. Wprowadzić na mięso i jego przetwory kartki – bony żywnościowe (do czasu opanowania sytuacji na rynku).
14. Obniżyć wiek emerytalny dla kobiet do 55 lat, dla mężczyzn do 60 lub przepracowanie w PRL 30 lat dla kobiet i 35 dla mężczyzn bez względu na wiek.
15. Zrównać renty i emerytury starego portfela do poziomu aktualnie wypłacanych.
16. Poprawić warunki pracy służby zdrowia, co zapewni pełną opiekę medyczną osobom pracującym.
17. Zapewnić odpowiednią ilość miejsc w żłobkach i przedszkolach dla dzieci kobiet pracujących.

18. Wprowadzić urlop macierzyński płatny przez okres 3 lat na wychowanie dziecka.
19. Skrócić czas oczekiwania na mieszkania.
20. Podnieść diety z 40 do 100 złotych i dodatek za rozłąkę.
21. Wprowadzić wszystkie soboty wolne od pracy. Pracownikom w ruchu ciągłym i systemie czterobrygadowym brak wolnych sobót zrekompensować zwiększonym wymiarem urlopu wypoczynkowego lub innymi płatnymi dniami wolnymi od pracy.

Źródło: *21 postulatów*, dostępny w internecie: solidarnosc.org.pl [dostęp 27.08.2020 r.].

Słownik

kompromis

sytuacja, w której strony konfliktu nawzajem się słuchają i idą na ustępstwa, w wyniku czego następuje porozumienie i rozwiązanie sporu

konflikt społeczny

sytuacja, w której dochodzi do spotkania sprzecznych interesów, wartości, postaw grup lub poszczególnych jednostek przy wystąpieniu oporu (czynnego lub biernego) oraz wrogiego nastawienia stron

rywalizacja

walka stron o swoje interesy; żadna ze stron nie chce ustąpić, nie słucha też argumentów drugiej, w wyniku czego trudno jest rozwiązać konflikt

unikanie

niedostrzeganie konfliktu, udawanie, że go nie ma; jednostka lub grupa nie chce przeprowadzić rozmowy, która rozwiązałaby konflikt

współpraca

sytuacja, w której strony nawzajem się słuchają i rozmawiają, ale nie rezygnują z własnych poglądów; szukanie rozwiązania, które przyniesie zadowolenie obu stronom

Badanie 2

Weź pod uwagę dotychczasowe rozważania z Badania 1, wykonanych ćwiczeń oraz przedstawionych materiałów, a następnie ponownie odpowiedz na pytania sondażowe: w pierwszym wybierz jedną z propozycji, a w drugim uszereguj odpowiedzi.

Ćwiczenie 1

Jak myślisz, jaka część społeczeństwa francuskiego w rok po wybuchu protestu „żółtych kamizelek” uważała, że Francja jest w kryzysie?

- do 10%
- powyżej 10%, ale mniej niż 25%
- powyżej ¼, ale mniej niż połowa
- powyżej 50%, ale mniej niż 75%
- powyżej ¾, ale mniej niż 90%
- powyżej 90%

Oprac. na podst.: Viavoice dla dziennika „Liberation”, cyt. za: PAP, polskieradio.pl 27.11.2019, [online, dostęp: 27.08.2020].

Ćwiczenie 2

Uzereguj poniższe problemy społeczne w kolejności, w jakie według ciebie wskazywali je Francuzi w rok po wybuchu protestu „żółtych kamizelek”. Na pierwszym miejscu wskaż problem podawany przez największą grupę Francuzów badanych w sondażu, na trzecim – przez najmniejszą.

- bezrobocie
- wysokie koszty życia i utrzymania
- nierówności społeczne

Oprac. na podst.: Viavoice dla dziennika „Liberation”, cyt. za: PAP, polskieradio.pl 27.11.2019, [online, dostęp: 27.08.2020].

Porównanie sondaży i wyników badań

Ćwiczenie 3

Przeanalizuj różnice w procentowych rozkładach odpowiedzi na pytanie sondażowe.

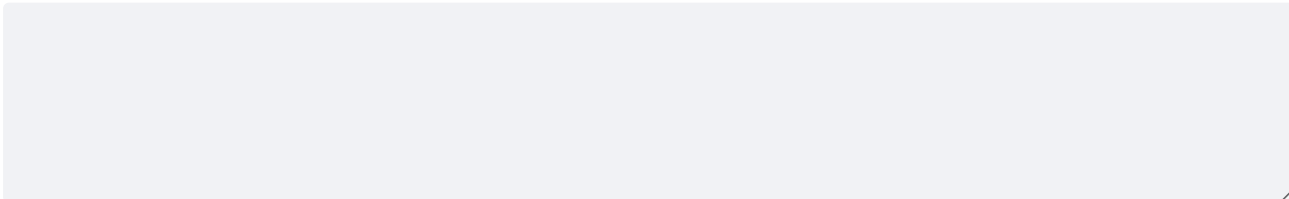
Oprac. na podst.: PAP, *Francja: prawie 90 proc. społeczeństwa uważa, że kraj przeżywa kryzys społeczny*, polskieradio.pl 27.11.2019, [online, dostęp: 27.08.2020].

Źródło: Englishsquare.pl sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

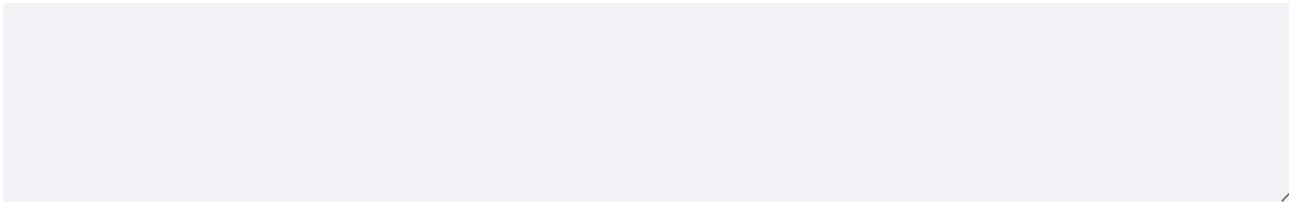
Oprac. na podst.: PAP, *Francja: prawie 90 proc. społeczeństwa uważa, że kraj przeżywa kryzys społeczny*, polskieradio.pl 27.11.2019, [online, dostęp: 27.08.2020].

Źródło: Englishsquare.pl sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

W pierwszym kroku porównaj rozkłady procentowe odpowiedzi z badań zrealizowanych na zlecenie francuskiego dziennika „Libération” z rozkładami odpowiedzi twojej klasy udzielonymi w Badaniu 1. Rozważ ewentualne przyczyny w różnicach poszczególnych wskaźników procentowych (jeśli uznasz je za istotne). Czy jako grupa różnicie się czymś od społeczeństwa francuskiego jako całości? Co uzasadnia te różnice?

W drugim kroku porównaj odpowiedzi z obu sondaży przeprowadzonych w klasie. Rozważ ewentualne przyczyny w różnicach poszczególnych wskaźników procentowych (jeśli uznasz je za istotne). Czy refleksja nad pytaniami po pierwszym sondażu oraz treści zamieszczonych materiałów mogły wpłynąć na zmianę wskazań części z was? Jeśli tak, przedstaw, których wskazań to dotyczy, i uzasadnij dlaczego. Jeśli nie, również uzasadnij.

Słownik

interakcja

wzajemne oddziaływanie na siebie różnych obiektów (przedmioty, zjawiska, osoby etc.); interakcja społeczna oznacza wzajemne oddziaływanie na siebie jednostek (osób), przy czym każdą z nich charakteryzuje świadomość własnej podmiotowości

konsensus

(łac. *consensus* – zgoda) porozumienie stron; w wąskim rozumieniu: zgoda w zbiorowościach społecznych lub społeczeństwie

Dla nauczyciela

Autorka: Paulina Wierzbińska

Przedmiot: Wiedza o społeczeństwie

Temat: Konflikt społeczny z ekonomią w tle

Grupa docelowa:

Szkoła ponadpodstawowa, liceum ogólnokształcące, technikum, zakres rozszerzony

Podstawa programowa:

Zakres rozszerzony

III. Struktura społeczna i problemy społeczne.

Uczeń:

8) przedstawia przyczyny i skutki konfliktu społeczno-ekonomicznego w wybranym państwie.

Kształowane kompetencje kluczowe:

- kompetencje obywatelskie;
- kompetencje cyfrowe;
- kompetencje osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się;
- kompetencje w zakresie rozumienia i tworzenia informacji.

Cele operacyjne:

Uczeń:

- opisuje przebieg wybranego konfliktu społecznego o podłożu ekonomicznym;
- przedstawia wspólne cechy konfliktów społecznych wynikających z różnych przyczyn;
- planuje przebieg protestu potencjalnego ruchu społecznego, który ujawni konflikt na tle ekonomicznym istniejący w zbiorowości szkolnej.

Strategie nauczania:

- konstruktywizm;
- konektywizm.

Metody i techniki nauczania:

- dyskusja;
- rozmowa nauczająca z wykorzystaniem ćwiczeń interaktywnych;
- analiza materiału źródłowego;
- badanie sondażowe.

Formy pracy:

- praca indywidualna;
- praca w parach;
- praca w grupach;
- praca całego zespołu klasowego.

Środki dydaktyczne:

- komputery z głośnikami, słuchawkami i dostępem do internetu;
- zasoby multimedialne zawarte w e-materiale;

- tablica interaktywna/tablica, pisak/kreda;
- telefony z dostępem do internetu.

Przebieg zajęć

Przed lekcją:

Zadaniem uczniów jest poszukanie informacji na temat ruchu „żółtych kamizelek” we Francji.

Faza wstępna:

1. Przedstawienie tematu „Konflikt społeczny z ekonomią w tle” i celów zajęć.
2. Zaciekawienie i dyskusja: nauczyciel zachęca uczniów do wypowiedzi na temat zagadnień opisanych w tekście otwierającym e-materiał.

Faza realizacyjna:

1. Zalogowany na platformie nauczyciel wyświetla na tablicy interaktywnej (lub za pomocą rzutnika) pytania sondażowe z sekcji „Badanie 1”. Uczniowie na telefonach komórkowych lub tabletach logują się do systemu, dołączają do lekcji i przystępują do odpowiedzi na zadane pytanie. Nauczyciel, korzystając ze swojego panelu użytkownika, wyświetla zestawienie odpowiedzi uczniów. Chętne osoby mogą uzasadnić swój wybór.
2. Podział klasy na grupy. Każdy zespół rozważa problemy przedstawione w ćwiczeniu 3 w sekcji „Badanie 1”. Następnie reprezentanci grup przedstawiają efekty pracy, które są wspólnie dyskutowane przez uczniów.
3. Praca z materiałem zamieszczonym w sekcji „Film”. Uczniowie zapoznają się z treścią materiału, a potem w parach przygotowują argumenty do dyskusji na temat pozaekonomicznych przyczyn konfliktów społeczno-ekonomicznych (na przykład: politycznych lub kulturowych).
4. Następuje dyskusja, a po niej chętne osoby przedstawiają wnioski.

5. Uczniowie zapoznają się z treścią audiobooka, zapisują problemy i pytania z nią związane. Następnie prowadzą dyskusję, która pozwala lepiej zrozumieć poruszaną tematykę. Na końcu przystępują do rozwiązywania zadań w sposób indywidualny.

Faza podsumowująca:

1. Uczniowie ponownie odpowiadają na pytanie sondażowe postawione na wcześniejszym etapie zajęć (w sekcji „Badanie 2”). Wyniki są wyświetlone na tablicy interaktywnej.
2. Podział na grupy. Każda z nich wykonuje ćwiczenie 3 w sekcji „Badanie 2”. Uczniowie porównują wyniki sondażu przeprowadzonego przez dziennik „Liberation” oraz wyniki badań przeprowadzonych w klasie. Przedstawiciele zespołów prezentują odpowiedzi, które są wspólnie omawiane i porównywane.
3. Omówienie przebiegu zajęć, przedstawienie mocnych i słabych stron pracy zespołów i przekazanie informacji zwrotnej.

Praca domowa:

1. Uczniowie w grupach przygotowują przebieg protestu społecznego, według wskazówek w ćwiczeniu 1 dołączonym do filmu.

Materiały pomocnicze:

- *Encyklopedia socjologii*, Warszawa 1998.
- *Osobowość a społeczne zachowanie się ludzi*, red. Janusz Reykowski, Warszawa 1980.

Wskazówki metodyczne opisujące różne zastosowania multimedium:

- Uczniowie mogą zapoznać się z filmem przed zajęciami, aby aktywnie uczestniczyć w dyskusji.